

НАРЕДБА за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести

Приета с ПМС № 168 от 11.07.2008 г., обн., ДВ, бр. 65 от 22.07.2008 г., в сила от 22.07.2008 г., изм., бр. 5 от 14.01.2011 г., в сила от 14.01.2011 г., бр. 23 от 14.03.2014 г., бр. 18 от 10.03.2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 59 от 16.07.2021 г., в сила от 16.07.2021 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С наредбата се определя редът за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести.

Чл. 2. (1) Професионална болест е заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху организма и е включено в списъка на професионалните болести.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.) За професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения.

(3) Към професионалната болест се отнасят и нейното усложнение, и късните ѝ последици.

(4) Усложненията и късните последици - резултат от призната професионална болест, се разглеждат от органите на експертизата като нова клинична проява на професионалната болест и не се съобщават по реда на чл. 4.

Чл. 3. (1) (Изм. – ДВ, бр. 59 от 2021 г., в сила от 16.07.2021 г.) Професионалните болести се потвърждават или отхвърлят от териториални експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и от Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г.) Комисиите осъществяват дейността си в съответствие с Правилника за устройството и организацията на работата на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи, приет с Постановление № 83 на Министерския съвет от 2010 г. (обн., ДВ, бр. 34 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 5 и 41 от 2011 г.).

Глава втора СЪОБЩАВАНЕ И ПРОУЧВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ БОЛЕСТИ

Чл. 4. (1) Практикуващите лекари и лекари по дентална медицина при съмнение за професионална болест изпращат бързо известие по образец до териториалното поделение на Националния осигурителен институт (НОИ) по постоянен адрес на лицето и до осигурителя с обратна разписка в срок до 5 работни дни от поставяне на клиничната диагноза.

(2) При съмнение, че заболяването не е причинено от последния осигурител или може да е възникнало при повече от един осигурител, бързо известие се изпраща до всеки от тях.

(3) Съобщаване на съмнение за професионална болест се извършва при:

1. предполагаема връзка на болестта с условията на труд на лицето;
2. потвърдени клинични прояви на болестта чрез параклинични методи и консултации с лекари специалисти по съответната област или по професионални болести.

(4) Когато при едно лице се установят едновременно две или повече професионални болести, те се съобщават поотделно с бързи известия и се извършва проучване за всяка от болестите.

(5) Инфекциозните и паразитните заболявания се съобщават с бързи известия - като професионални - по реда на ал. 1, и като заразни - по ред, определен от министъра на здравеопазването.

(6) Всеки случай на професионална болест, установена у лице, преболедувало от същата болест, се съобщава по реда на ал. 1. В бързото известие се посочва експертното решение на ТЕЛК или НЕЛК, с което е установено възстановеното здравно състояние, предшестващо повторното съобщаване.

(7) При настъпила смърт, когато при аутопсия се установят данни за заболяване, включено в списъка на професионалните болести, бързо известие се изпраща от лекаря-патологоанатом.

Чл. 5. (1) Съобщаването на съмнение за професионална болест и потвърждаването на професионален характер на болестта се извършва по Списъка на професионалните болести при условията, предвидени в него.

(2) Клинични прояви, непосочени в списъка, се мотивират и кодират по Международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето, съгласно МКБ 10 от Наредба № 42 от 2004 г. за въвеждане на Международната статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето (ДВ, бр. 111 от 2004 г.).

(3) Сроковете за гратисен период се отнасят за случаите, при които е установено прекратяване на въздействието на вредния професионален фактор.

(4) При наличие на допълнителни, синергично действащи фактори или особено високи стойности на основния етиологичен фактор е възможно намаляване на периода за възникване на професионалната болест.

Чл. 6. (1) В срок 3 дни от датата на получаване на бързото известие за професионална болест териториалното поделение на НОИ открива досие по чл. 59, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), а ръководителят на териториалното поделение на НОИ издава заповед за проучване на случая, която се връчва на заинтересуваните лица.

(2) Териториалното поделение на НОИ не открива досие и не извършва проучване в следните случаи:

1. заболялото лице не е било осигурявано за риска "професионална болест" по смисъла на КСО;

2. съобщаването не е съобразено с условията и реда, предвидени в наредбата и в Списъка на професионалните болести;

3. бързото известие не съдържа предвидената в образца информация.

(3) В случаите по ал. 2 териториалното поделение на НОИ уведомява писмено лекаря/лекаря по дентална медицина, изпратил бързото известие, и заболялото лице.

(4) Проучването по ал. 1 се извършва от комисия в състав:

1. представител на НОИ - председател;
2. специалист по трудова медицина;
3. (изм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г.) представител на дирекция "Инспекция по труда";
4. представител на осигурителя;
5. представител на работниците и служителите от комитета или групата по условия на труд.

(5) При проучването могат да присъстват заболялото лице, негов наследник или техен представител, представител на синдиката, в който членува лицето, и представител на друг осигурител, посочен в бързото известие или свързан с възникването на професионалната болест.

(6) Проучването установява професионалния маршрут, факторите на работната среда и работния процес, при които е работило заболялото лице, както и други данни, необходими на органите на медицинската експертиза за потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на заболяването. В заключителната част на протокола комисията обобщава резултатите от проучването, като посочва установен ли е професионален риск по отношение на съобщеното заболяване.

(7) Осигурителите са длъжни да предоставят на комисията по проучването в срок до 30 дни всички документи, свързани с условията на труд и здравословното състояние на заболялото лице, включително производствена характеристика, здравно досие, оценка на риска и становище от службата по трудова медицина, протоколи от лабораторни измервания, както и друга информация, поискана от комисията по проучването.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., отм., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.).

(9) Заболялото лице е длъжно да съдейства на комисията по проучването и при поискване да предоставя сведения и документи, свързани с трудовия стаж и здравето му състояние.

(10) Комисията по ал. 4 съставя протокол по образец за извършеното проучване на професионална болест в срок 10 дни от представянето на документите по ал. 7 и 9. При лице с получени две и повече бързи известия за съмнение за професионална болест се изготвя общ протокол.

(11) В случаите, когато предприятието не съществува и няма правопримемник или липсват данни за условията на труд, протоколът се изготвя въз основа на документи за трудов стаж и лична здравна документация на лицето. При ползване на литературни данни за сходни условия на труд източниците се цитират. В тези случаи не се дава оценка на риска.

(12) Протоколът за проучване се подписва и от лицата по ал. 5, запознати с него. Ако те не са съгласни с констатациите или с начина на провеждане на проучването, в срок 3 дни дават писмени възражения, които се прилагат към протокола.

(13) Протоколът за проучване се изготвя в 5 екземпляра - по един за териториалното поделение на НОИ, за дирекция "Инспекция по труда", за Регионалната картотека на медицинските експертизи (РКМЕ), за осигурителя и за осигуреното лице. В случаите, когато при проучването присъства представител и на друг осигурител по ал. 5, се изготвя допълнителен екземпляр от протокола за проучване.

(14) Териториалното поделение на НОИ предоставя протокола за извършеното проучване и документите по ал. 7 и 9 на РКМЕ, която образува медицинско досие и в срок 3 дни го изпраща на ТЕЛК.

Глава трета

ПОТВЪРЖДАВАНЕ И РЕГИСТРИРАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ БОЛЕСТИ

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г.) Териториалните експертни лекарски комисии и Националната експертна лекарска комисия потвърждават или отхвърлят професионалния характер на болестта и се произнасят и по всички въпроси на медицинската експертиза съобразно реда, принципите и критериите, регламентирани с Наредбата за медицинската експертиза, приета с Постановление № 87 на Министерския съвет от 2010 г. (обн., ДВ, бр. 36 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 5 и 41 от 2011 г.), и Списъка на професионалните болести, приет с Постановление № 175 на Министерския съвет от 2008 г. (ДВ, бр. 66 от 2008 г.).

(2) Решенията си по ал. 1 ТЕЛК и НЕЛК отразяват в експертно решение по образец.

(3) Срокът на експертното решение за потвърждаване на професионална болест е 3 години, след което лицето се преосвидетелства.

(4) При преосвидетелстване ТЕЛК и НЕЛК могат:

1. да потвърдят или да вземат ново решение по характера на болестта;
2. да признаят причинна връзка за късни последици и усложнения, обусловени от признатата професионална болест;
3. да установят пълно излекуване на професионалната болест.

Чл. 8. По преценка на ТЕЛК (НЕЛК) случаите, нуждаещи се от допълнително изясняване във връзка с потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на болестта, се насочват към отделенията или клиниките по професионални болести.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г.) Експертното решение за освидетелстване и преосвидетелстване по повод професионална болест се изготвя в 5 екземпляра - по един за териториалното поделение на НОИ, който се прилага към досието по чл. 59, ал. 1 КСО, за РКМЕ, който се прилага към медицинското досие на лицето, за Националния център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА), за осигурителя и за осигуреното лице, на които се изпращат с препоръчано писмо с обратна разписка. В случаите, когато има и друг заинтересуван осигурител по чл. 6, ал. 5, се изготвя допълнителен екземпляр на експертното решение.

(2) При освидетелстване и потвърждаване на професионална болест ТЕЛК (НЕЛК) попълва регистрационна карта за призната професионална болест по образец.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 5 от 2011 г., в сила от 14.01.2011 г.) Регистрационната карта за призната професионална болест се изготвя в 3 екземпляра - по един за териториалното поделение на НОИ, за съответната регионална здравна инспекция и за дирекция "Инспекция по труда".

Чл. 10. (Отм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г.).

Чл. 11. (1) След приключване на процедурата по освидетелстването на заболялото лице медицинското досие се връща в РКМЕ.

(2) Медицинските досиета се съхраняват в РКМЕ по постоянния адрес на лицето и се подреждат по единен граждански номер.

Глава четвърта

ОБЖАЛВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ БОЛЕСТИ

Чл. 12. (1) Експертните решения на ТЕЛК или НЕЛК могат да се обжалват от заинтересуваните лица и органи по реда и в сроковете по чл. 112 от Закона за здравето.

(2) В случай на смърт експертното решение на ТЕЛК или НЕЛК може да се обжалва по реда на ал. 1 от наследниците на освидетелствания.

Чл. 13. (1) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2014 г.) Националната експертна лекарска комисия се произнася по жалбите в срок 45 дни от постъпването им след клиничен преглед на лицето и обсъждане на наличните документи.

(2) Националната експертна лекарска комисия може да потвърди решението на ТЕЛК, да го отмени и да го върне за ново освидетелстване на лицето с указания за допуснати грешки или да го отмени и да вземе решение по същество.

(3) Влезлите в сила експертни решения на експертните комисии по професионални болести са задължителни за всички лица, органи и организации в страната.

Глава пета

РЕГИСТРАЦИЯ И ОТЧИТАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ БОЛЕСТИ

Чл. 14. Регистрирането и отчитането на признатите професионални болести се извършва в съответствие с изискванията на Статистическа система за "Професионални болести".

Чл. 15. (В сила от 1.07.2009 г.) (1) Националният осигурителен институт създава и поддържа информационна система за професионалните болести.

(2) Националният осигурителен институт предоставя информацията за професионалните болести на Министерството на здравеопазването, на Министерството на труда и социалната политика и на Националния статистически институт. Периодичността, видът и обемът на информацията се определят съвместно от министъра на здравеопазването, министъра на труда и социалната политика, председателя на Националния статистически институт и от управителя на НОИ.

(3) Националният осигурителен институт предоставя при поискване информация на осигурителя и на други заинтересувани институции.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "Усложнения, резултат от призната професионална болест" са допълнителни здравни състояния, които възникват след и в причинно-следствена връзка с признатата професионална болест.

2. "Късни последици, резултат от призната професионална болест" са здравни състояния от страна на засегнатите органи и системи, проявяващи се една или повече години след началото на признатата професионална болест.

3. "Гратисен период" е срокът, в който се допуска обсъждане на професионален характер на болестта след прекратяване въздействието на вредния професионален фактор.

4. "Синергично действащи фактори" са еднопосочно действащи фактори на работната среда.

5. "Етиологичен фактор" е основният фактор (причина), който предизвиква професионалното заболяване.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. До 1 януари 2009 г. Националният център по опазване на общественото здраве (НЦООЗ) предоставя информация за професионалните болести на всички заинтересувани институции.

§ 3. В срок 6 месеца от влизането в сила на наредбата управителят на НОИ и директорът на НЦООЗ уреждат реда и начина за предаване на информацията от регистъра на професионално болните и информационната система на професионалните болести, поддържани от НЦООЗ.

§ 4. Министерството на здравеопазването, НЕЛК и клиниките по професионални болести оказват методическа помощ по потвърждаване и отчитане на професионалните болести.

§ 5. Управителят на НОИ и министърът на здравеопазването осъществяват контрола по изпълнението на наредбата.

§ 6. Министърът на здравеопазването съвместно с министъра на труда и социалната политика и управителя на НОИ утвърждава образци на бланки за: експертно решение за професионална болест на ТЕЛК и НЕЛК; бързо известие; протокол за проучване на професионална болест; регистрационна карта за призната професионална болест и производствена характеристика. До утвърждаването на новите образци остават в сила действащите образци.

§ 7. Наредбата се приема на основание чл. 63 от Кодекса за социално осигуряване.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Постановление № 48 на Министерския съвет от 6 март 2014 г.

за изменение и допълнение на Наредбата за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести (ДВ, бр. 23 от 2014 г.)

§ 7. [Параграф 2, т. 2](#) влиза в сила от 1 януари 2014 г.